



# Identiteettiresurssien käyttö kuntamuutostilanteessa

**Torsti Hyyryläinen**  
tutkimusjohtaja, HT  
Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti

Paikallisuus ja sen kokeminen uusissa kunnissa -seminaari  
Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos, Turun yliopisto  
Turku 15.11.2013



## Esityksen sisältö

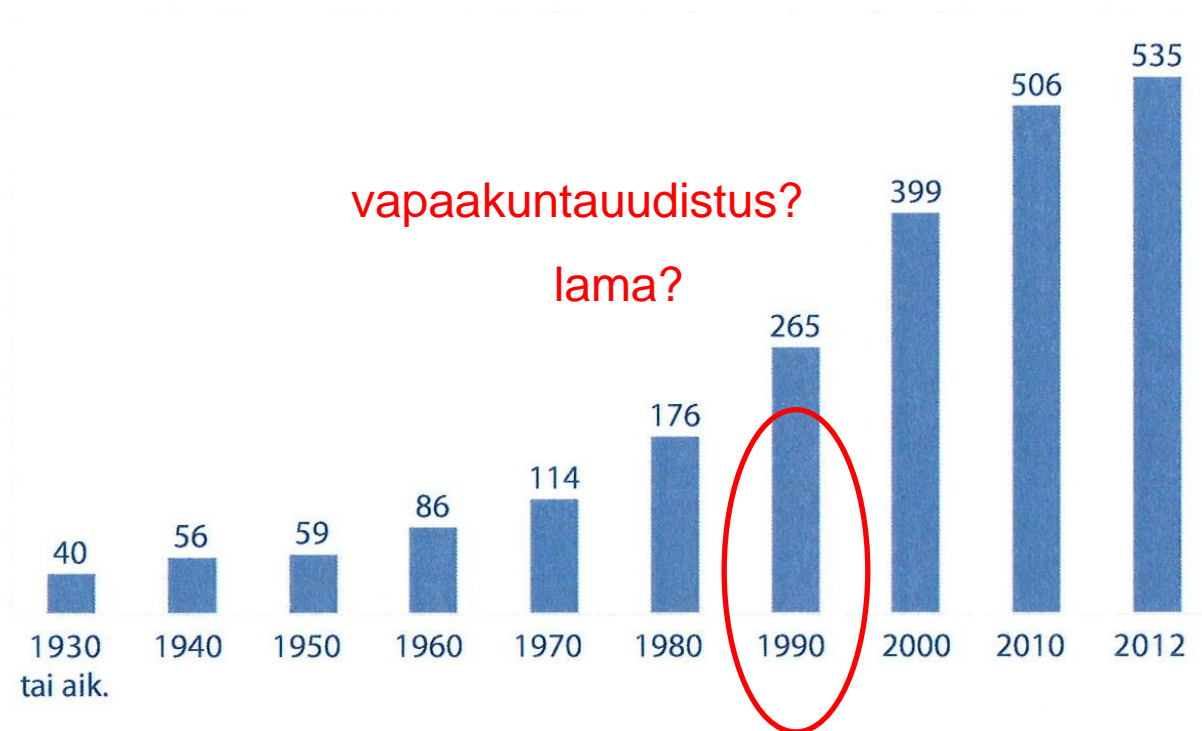
---

1. Johdantoa
2. Tutkimusasetelma ja aineistot
3. Yhteisöpääoma ja kumppanuuspääoma
4. Palvelut ja sosiaalisen pääoman hallinta
5. Loppukeskustelu



## Kunta-valtio -suhteen muutos – luottamusrakenteiden murros?

### Kuntien lakisääteisen tehtäväperustan kehitys kumulatiivisesti



Lähde: Valtiovarainministeriö 2013, 27



## Esityksen perustana oleva tutkimus

---

Torsti Hyyryläinen & Sirkku Piispanen

# Identiteettiresurssit paikalliskehittämisessä ja muutoskestävyydessä

Ruralia-instituutin tutkimuksia-sarja 2013 (tulossa)



## Tutkimuksen tarkoitus ja tätä esitystä virittänyt kysymys

---

Tutkimuksemme tarkoituksena on ollut lisätä ymmärrystä paikallisesta muutoskestävyydestä ja sen hallinnasta kuntamuutostilanteessa.

*Miten identiteetit ja identiteettiresurssien käyttö liittyvät kunnan strategiseen kehittämiseen ja paikallisyhteisöjen muutoskestävyyteen?*



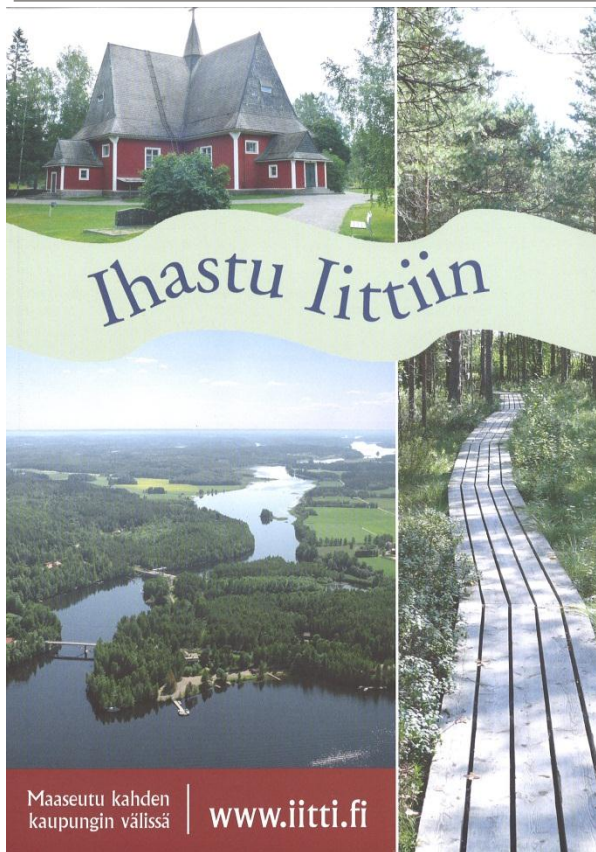
## Tutkimuksen keskeiset johtopäätökset

---

- 1) Kuntamuutostilanne paineistaa esiin paikallisen vastavoiman, jonka oleellinen osa on paikallinen identiteetti keskeisine piirteineen.
- 2) Identiteettiresursseja käytetään tarkoituksellisesti ja tilannekohtaisesti kunnan kehittämissdiskursseissa.
- 3) Identiteettiresurssit nousevat yhteisöllistä perimää, yhteisöllisiä päämääriä ja yhteisöllisiä paikallisuuksia uusintavista tulkinnoista.



## Tapaustutkimus: Lahden ja Kouvolan kaupunkien välissä sijaitseva 7000 asukkaan **IITTI** kuntamuutostilanteessa 2011–12



Maaseutu kahden kaupungin välissä

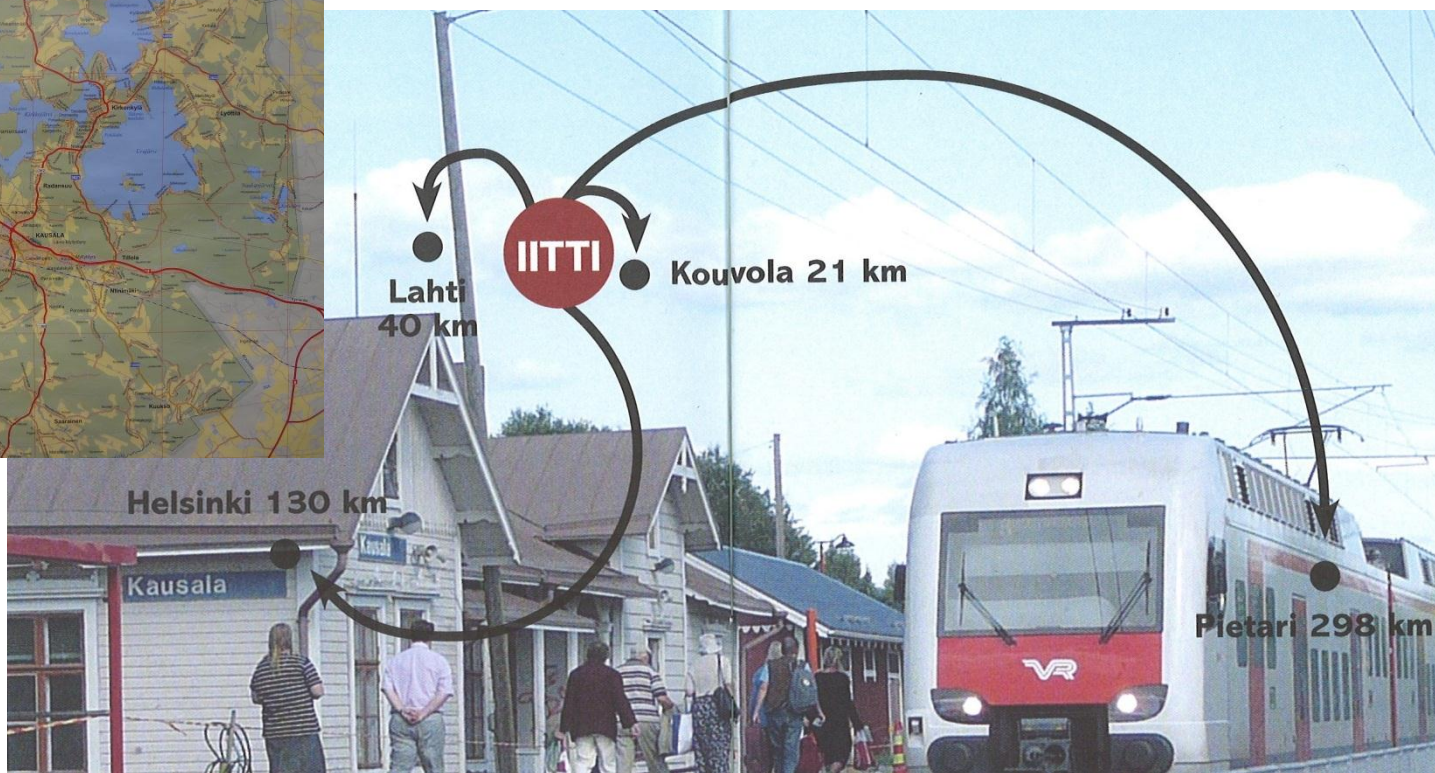
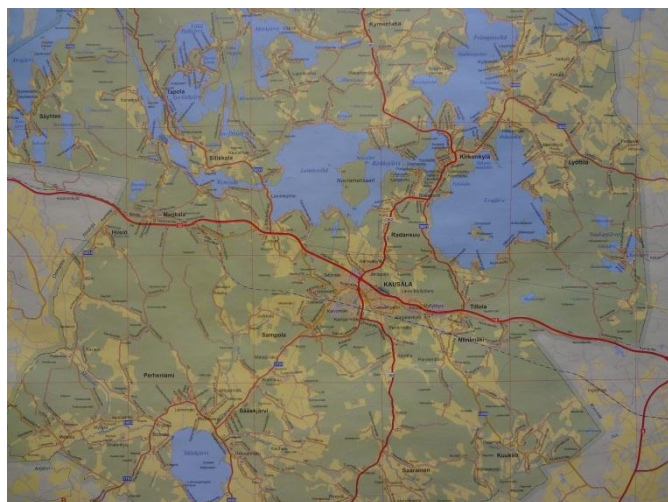
[www.iitti.fi](http://www.iitti.fi)

litin pinta-ala 685 km<sup>2</sup>, josta maata on 588 km<sup>2</sup> ja vettä 98 km<sup>2</sup>. Salpausselänharju jakaa kunnan eteläiseen laakeiden viljelyalueiden Maakansaan ja pohjoiseen, runsasjärviseen Vesikansaan, jolle oman erikoislemiansa antaa laajaksi järvialueeksi levittäytyvä ja voimalaitoksilla valjastettuun koskikanjoniin kapeneva Kymijoki.

Maaseutu kahden kaupungin välissä | [www.iitti.fi](http://www.iitti.fi)



## Maaseutukunta kahden kaupungin ja kahden metropolin välissä







Tutkimuksen lähtökohtana oli pyrkimys ymmärtää Iitin kunnan kehittämisvision taustalla olevia tekijöitä. Mistä visio nousee?

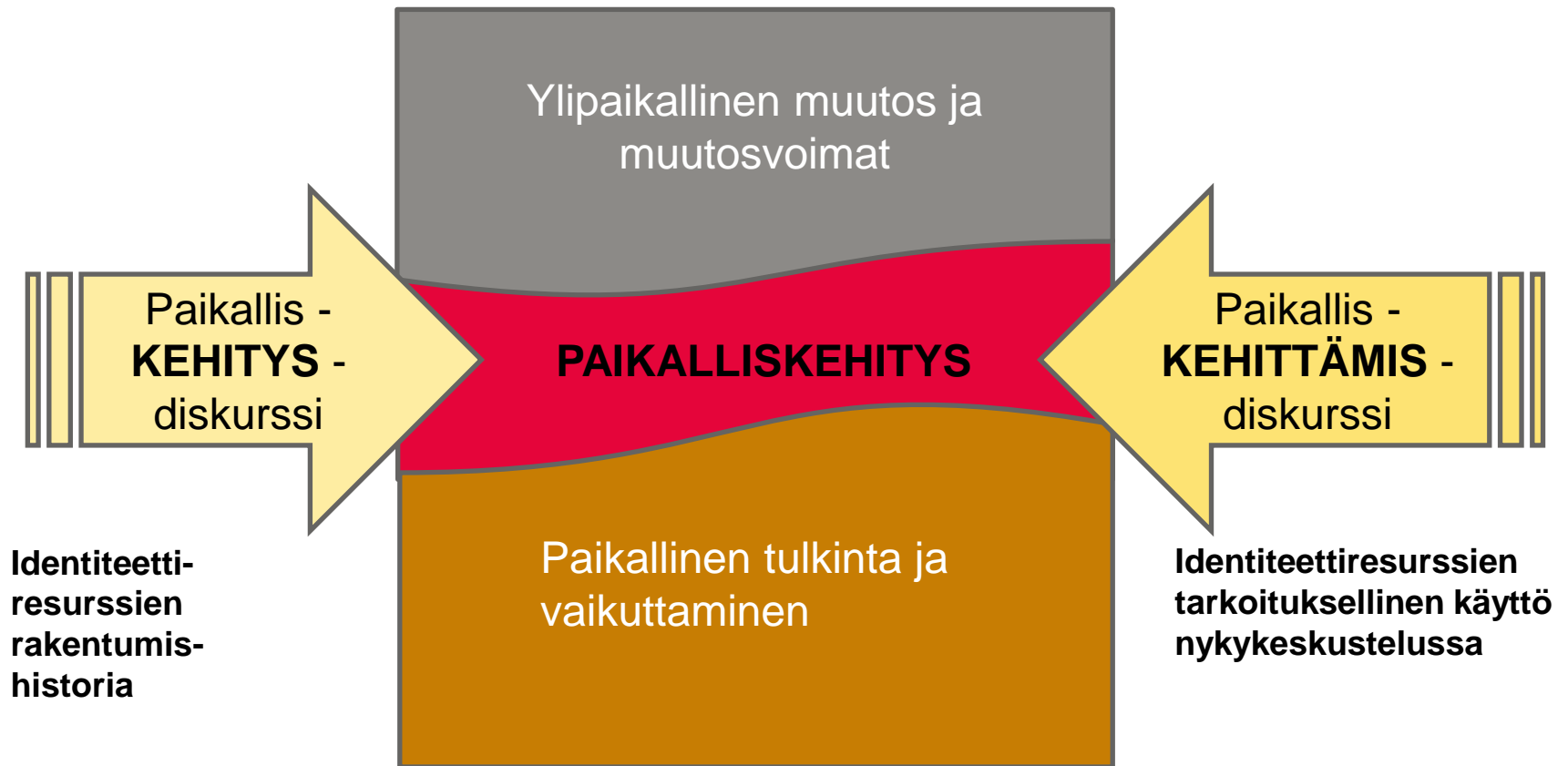
---

”Vesistörikas asuinkunta litti kahden kaupunkialueen välissä kehittyi **perheyrittäjyydellä** ja paikallisen toimintamallin **kyläyhteisöillä**”

Visio 2017, Iitin kuntastrategia 2013–2017



## 2. Tutkimusasetelma ja aineistot





## Sosiaalinen pääoma ja identiteettiressit

---

### Sosiaalinen pääoma ja sen käyttö

- yhteisöpääoman näkökulma (bonding SC)
- kumppanuuspääoman näkökulma (networking SC)
- suhdepääoman näkökulma (linking SC)
- **Identiteetit** sosiaalisen pääoman resursseina

Tutkimus **kohdistuu** identiteettiargumenttien käyttöön paikallisdiskursseissa, ei *iittiläisyyden määrittelyyn* sinänsä.



## Tutkimuskohde ja aineistot

Identiteettiresurssien  
muotoutuminen ja käyttö  
paikallisdiskursseissa sekä  
merkitys muutoskestävyyden  
luomisessa

### AINEISTO 1:

Paikallista  
**kehitystä**  
kuvaavat  
tekstit ja  
tulkinnat,

*historian-  
tutkimus*

Paikallis- **KEHITYS**-diskurssi

Paikallis-**KEHITTÄMIS**-diskurssi

**AINEISTO 2:** Kysely 7 postinumero-  
alueen 18 vuotta täyttäneille iittiläisille  
(otos 1260, vast. 561. vast.% 44,5)

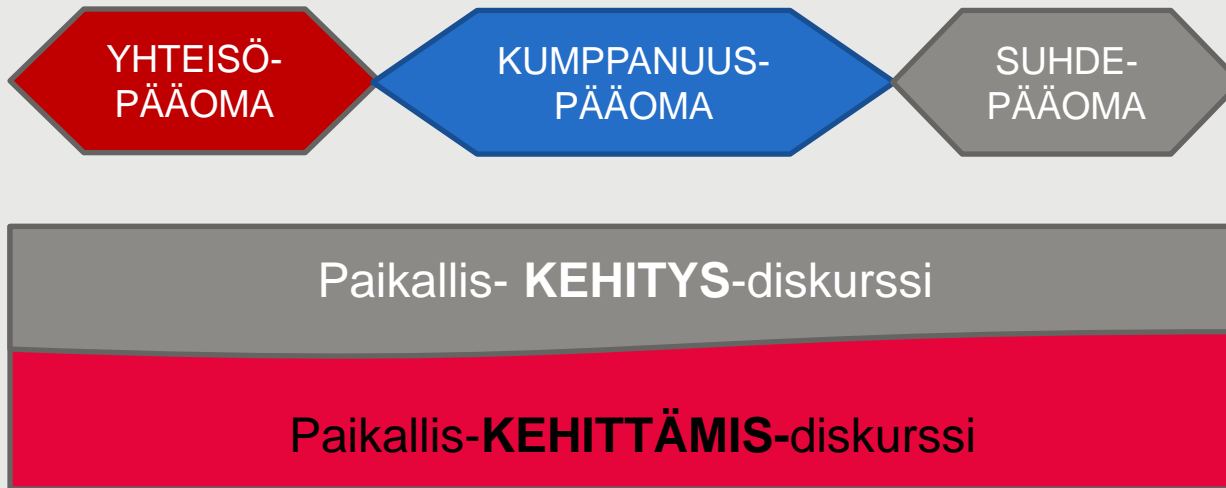
### AINEISTO 3:

Paikallista  
**kehittämistä**  
koskevat  
tekstit ja  
tulkinnat,

*haastattelut  
(9), media-  
aineistot ja  
asiakirjat*



## Identiteettiresurssien käytön tarkastelu sosiaalisen pääoman näkökulmasta



*Miten identiteetit ja identiteettiresurssien käyttö liittyvät kunnan strategiseen kehittämiseen ja paikallisyhteisöjen muutoskestävyyteen?*



### 3. Yhteisöpääoma ja kumppanuuspääoma





## Kyselyn toteuttaminen

**AINEISTO 2:** Kysely 7 postinumero-alueen 18 vuotta täyttäneille iittiläisille (otos 1260, vast. 561. vast.% 44,5)

### Kohdealueet

litin keskustaajaman Kausalan ulkopuolella asuvista 18 vuotta täyttäneistä iittiläisistä (noin 2 800) kyselyn vastaanotti lähes joka toinen (45 %)





## Kyselyyn vastanneet postinumeroalueittain

Vastanneet, vastausosuudet ja vastausprosentit postinumeroalueittain.

Postinumeroalue	Kyselyn vastaanottajien määrä	Vastausten määrä	Osuus vastauksista %	Vastausprosentti	Vastausprosentti	Vastausten määrä	Vastausprosentti
				Naiset	Miehet		Tieto sukupuolesta puuttui
19160 HUUTOTÖYRY	322	144	25,7	53,1	36,4	0	44,7
47310 HAAPAKIMOLA	207	87	15,5	49,5	35,5	0	42,0
47440 SÄÄSKJÄRVI	114	39	7,0	51,0	21,5	0	34,2
47450 PERHENIEMI	219	92	16,4	51,5	33,1	0	42,0
47520 IITTI	109	63	11,2	56,1	57,7	1	57,8
47540 LYÖTTILÄ	159	77	13,7	56,0	41,7	0	48,4
47610 KYMENTAKA	130	55	9,8	42,6	38,7	2	42,3
Tieto postinumeroalueesta puuttui	0	4	0,7			4	
YHTEENSÄ	1260	561 <sup>*)</sup>	100,0	51,6	36,9	7	44,5 <sup>*)</sup>

<sup>\*)</sup> Vastanneita oli yhteensä 561 ja vastausprosentti 44,5 %. Neljältä puuttui tieto postinumeroalueesta ja seitsemältä tieto sukupuolesta.





## Vastanneiden määrä ikäryhmittäin sukupuolen mukaan

### Vastanneiden määrä ikäryhmittäin sukupuolen mukaan.

Kyselylomakkeen vastaanottaneiden 1 260 vähintään 18-vuotiaan iittiläisen joukko kattoi runsaan viidenneksen (22 %) litin kaikista vähintään 18-vuotiaista (5 733 asukasta vuoden 2012 lopussa) (Tilastokeskus 2013).

Ikäryhmä	Sukupuoli				Yhteensä		litin 18 vuotta täyttäneet asukkaat yhteensä 31.12.2012 <sup>**)</sup>	
	Nainen		Mies				Määrä	%
	Määrä	%	Määrä	%	Määrä	%	Määrä	%
18–35-vuotias	33	10,5	24	10,0	57	10,3	1 059	18,5
36–50-vuotias	62	19,8	38	15,8	100	18,1	1 232	21,5
51–65-vuotias	111	35,5	108	44,8	219	39,5	1 865	32,5
Yli 65-vuotias	107	34,2	71	29,5	178	32,1	1 577	27,5
<b>Yhteensä</b>	<b>313</b>	<b>100,0</b>	<b>241</b>	<b>100,0</b>	<b>554<sup>*)</sup></b>	<b>100,0</b>	<b>5 733</b>	<b>100,0</b>

<sup>\*)</sup>Kuudelta vastanneelta puuttui tieto ikäryhmästä ja seitsemältä tieto sukupuolesta.

<sup>\*\*)</sup>Lähde: Tilastokeskus.



## littiläisyyden tärkeys

### littiläisyyden tärkeys vastaajalle.

	Moodi							Keski-arvo
littiläisyyden tärkeys asteikolla 1–7, jossa 1 = ei lainkaan tärkeää ja 7 = erittäin tärkeää.	1	2	3	4	5	6	7	5,52

Kysymykseen vastanneita 523.

littiläissyntyiset yli 10 vuotta nykyisessä asuinkylässään asuneet kokivat sekä iittiläisyyden että myös kylään kuulumisen keskimäärin tärkeämmäksi kuin muut.



## Yhteisöllisen paikallisuuden kokeminen kylässä

### Nykyiseen kylään kuulumisen tärkeys vastaajalle.

	Moodi							Keski-arvo
	1	2	3	4	5	6	7	
Nykyiseen asuinkylään kuulumisen tärkeys asteikolla 1–7, jossa 1 = ei lainkaan tärkeää ja 7 = erittäin tärkeää.								5,60

Kysymykseen vastanneita 524.

Muualta muuttaneille kylä näytti olleen jonkin verran vahvempi kiinnittymisen kohde kuin kunta ja varsinkin, jos vastaajalla tai hänen puolisoillaan ei ollut sukujuuria litissä. Samansuuntaisia tuloksia loma-asukaskyselyssä (Rantanen & Hyyryläinen 2012).



## liittiläisyyden tärkeys syntymäkotikunnan mukaan

liittiläisyyden tärkeys syntymäkotikunnan mukaan.

		Syntymäkotikunta		Yhteensä
		litti	Muu	
liittiläisyyden tärkeys asteikolla 1–7, jossa 1 = ei lainkaan tärkeää ja 7 = erittäin tärkeää.	1	5 2,1 %	16 5,7 %	21 4,0 %
	2	4 1,7 %	18 6,5 %	22 4,2 %
	3	7 2,9 %	24 8,6 %	31 6,0 %
	4	11 4,6 %	40 14,3 %	51 9,8 %
	5	26 10,8 %	52 18,6 %	78 15,0 %
	6	52 21,7 %	53 19,0 %	105 20,2 %
	7	135 56,3 %	76 27,2 %	211 40,7 %
Yhteensä		240 100,0 %	279 100,0 %	519 100,0 %

litissä syntyneistä suhteellisesti useammat kuin muista pitivät liittiläisyyttä erittäin tärkeänä.

$\chi^2=63,083$ ,  $df=6$ ,  $p=0,000$



## littiläisyyttä vahvimmin ylläpitävät seikat

### littiläisyyttä vahvimmin ylläpitävät seikat.

Asteikko 1–7, jossa 1 = ei lainkaan merkitystä ja 7 = erittäin suuri merkitys.

	Moodi							keski-arvo	
	1	2	3	4	5	6	7		
A. litin luonto ja maisemat	1	2	3	4	5	6	7	6,23	2.
B. Kulttuuritapahtumat, kuten litin Musiikkijuhlat yms.	1	2	3	4	5	6	7	5,21	
C. Yhdistykset ja seurat (kylä-, tai kotiseutuyhdistykset, maatalousalan yhdistykset sekä metsästys- ja urheiluseurat yms.)	1	2	3	4	5	6	7	5,54	
D. Itsenäinen litin kunta	1	2	3	4	5	6	7	6,35	1.
E. litinseutu-lehti	1	2	3	4	5	6	7	5,54	
F. Tunnetut iittiläissyntyiset vaikuttajat	1	2	3	4	5	6	7	4,46	
G. Henkinen perinne, kuten murre, tarinat, sananlaskut, perinnetapahtumat yms.	1	2	3	4	5	6	7	4,97	
H. Esineellinen perinne, kuten puu- ja tekstiilikäsityöt, museoesineet, rakennusperintö yms.	1	2	3	4	5	6	7	4,78	
I. litin maaseutumaisuus	1	2	3	4	5	6	7	5,84	3.
J. littiläiset yritykset	1	2	3	4	5	6	7	5,25	
K. Muu, mikä?	1	2	3	4	5	6	7	4,40	

Kysymykseen vastanneita 536.



## Kunnan ja kylien suhde

### Kunnan ja kylien väliset suhteet.

Asteikossa 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = ei eri eikä samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä.

	Moodi					Keskiarvo
	1	2	3	4	5	
A. Kunta tukee samalla tavoin kaikkia kyliä.	1	2	3	4	5	3,00
B. Kunta tukee vain aktiivisia kyliä, jotka ovat löytäneet omat menestymismahdollisuutensa.	1	2	3	4	5	3,23
C. Kunta ei aseta kyliä eriarvoiseen asemaan.	1	2	3	4	5	3,04
! D. Iitin kunnan päättäjille kylien kehittyminen on tärkeä asia.	1	2	3	4	5	3,51
! E. Iitin kunnan itsenäisyys on kylien elinvoiman säilymisen edellytys.	1	2	3	4	5	4,29

Väittämiä arvioineita 531.



## Vaikuttamisen tunne kunnassa ja kylän yhteishenki

Arviot yksittäisen kuntalaisen mahdollisuuksista vaikuttaa litin kunnan kehittämiseen kylän yhteishengen voimakkuuden kokemisen mukaan.

		Kylän yhteishengen voimakkuus asteikolla 1-7, jossa 1 = ei yhteishenkeä ja 7 = erittäin voimakas yhteishenki.							Yhteensä
		1	2	3	4	5	6	7	
Yksittäisen kuntalaisen mahdollisuudet vaikuttaa litin kunnan kehittämiseen asteikolla 1–7, jossa 1 = ei vaikutusmahdollisuuksia ja 7 = erittäin hyvät vaikutusmahdollisuudet.	1	11 73,3%	8 21,6%	8 13,8%	9 8,4%	14 8,9%	6 6,1%	6 13,0%	62 11,9%
	2	3 20,0%	17 45,9%	10 17,2%	29 27,1%	21 13,4%	13 13,1%	2 4,3%	95 18,3%
	3	0 ,0%	5 13,5%	18 31,0%	24 22,4%	36 22,9%	18 18,2%	5 10,9%	106 20,4%
	4	0 ,0%	4 10,8%	14 24,1%	26 24,3%	44 28,0%	18 18,2%	12 26,1%	118 22,7%
	5	1 6,7%	2 5,4%	3 5,2%	18 16,8%	34 21,7%	27 27,3%	9 19,6%	94 18,1%
	6	0 ,0%	1 2,7%	2 3,4%	1 ,9%	6 3,8%	12 12,1%	5 10,9%	27 5,2%
	7	0 ,0%	0 ,0%	3 5,2%	0 ,0%	2 1,3%	5 5,1%	7 15,2%	17 3,3%
Yhteensä		15	37	58	107	157	99	46	519 100%

$\chi^2=135,83$ ,  $df=30$ ,  $p=0,000$  (Khiin neliö -testissä on yhdistetty sarakkeet 1 ja 2.)



## Parhaat kumppanit kylän kehittämisessä

### Parhaat kumppanit kylän kehittämisessä.

		Määrä	%
1.	Oman kylän asukkaat	463	29,2
	Toisen kylän tai toisten kylien asukkaat	45	2,8
2.	Kunta	304	19,2
	Kyläasiain neuvottelukunta	95	6,0
	Pohjois-Kymen Kasvu ry.	120	7,6
	Paikallinen yhdistys tai seura, mikä? __	144	9,1
	Paikalliset yritykset	96	6,1
	ELY-keskus	40	2,5
	3.	Kyläkoulu	189
	Ammatillinen oppilaitos	4	0,3
	Yliopisto tai korkeakoulu	10	0,6
	Muu; mikä, kuka tai ketkä? ____	22	1,4
	En tunne asiaa	54	3,4
	<b>Yhteensä</b>	<b>1586</b>	<b>100</b>

Kysymykseen vastanneita 537. Kukin vastaaja voi valita enintään viisi 13 vaihtoehdosta.





## Yhteenvetoa kyselyn tuloksista

- littiläisyys erittäin tärkeää
- Kylään kuuluminen erittäin tärkeää
- littiläisyyden tärkeimpiä ylläpitäjiä ovat:
  - itsenäinen litin kunta,
  - litin luonto ja maisemat sekä
  - litin maaseutumaisuus





## Yhteenvetoa kyselyn tuloksista

- Kunnan itsenäisyyttä pidetään kylien elinvoiman säilymisen edellytyksenä
- Kylään kuulumisen tärkeys yhteydessä tunteeseen kunnan tasapuolisuudesta kyliä kohtaan ja tunteeseen kylien kehittämisen tärkeydestä kunnan päättäjille.
- Vaikuttamisen tunne yhteydessä kylän yhteishengen kokemiseen.
- Kumppanit kylän kehittämisessä:
  - oman kylän asukkaat,
  - kunta ja
  - kyläkoulu





## Yhteisöpääoma ja vaikuttamisen tunne

---

### **Tunne vaikuttamisen mahdollisuudesta kunnassa liittyy yhteisöllisyyden tunteeseen kylässä.**

- Vahvaa yhteishenkeä asuinkylässään kokeneet arvioivat useammin kuin muut, että yksittäisellä kuntalaisella on mahdollisuuksia vaikuttaa litin kunnan kehittämiseen.
- Myös naapuriavun kokeminen merkittäväksi kylän yhteishengen luojaksi ja ylläpitäjäksi on merkitsevässä yhteydessä tunteeseen kuntalaisen vaikuttamismahdollisuuksista.



## 4. Palvelut ja sosiaalisen pääoman hallinta

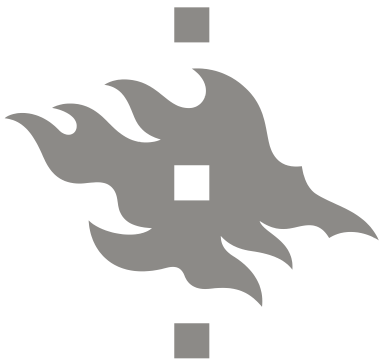
---

Tutkimuksessa hahmottuu oleellisena yhteisöpääoman ja kumppanuuspääoman keskinäinen suhde.

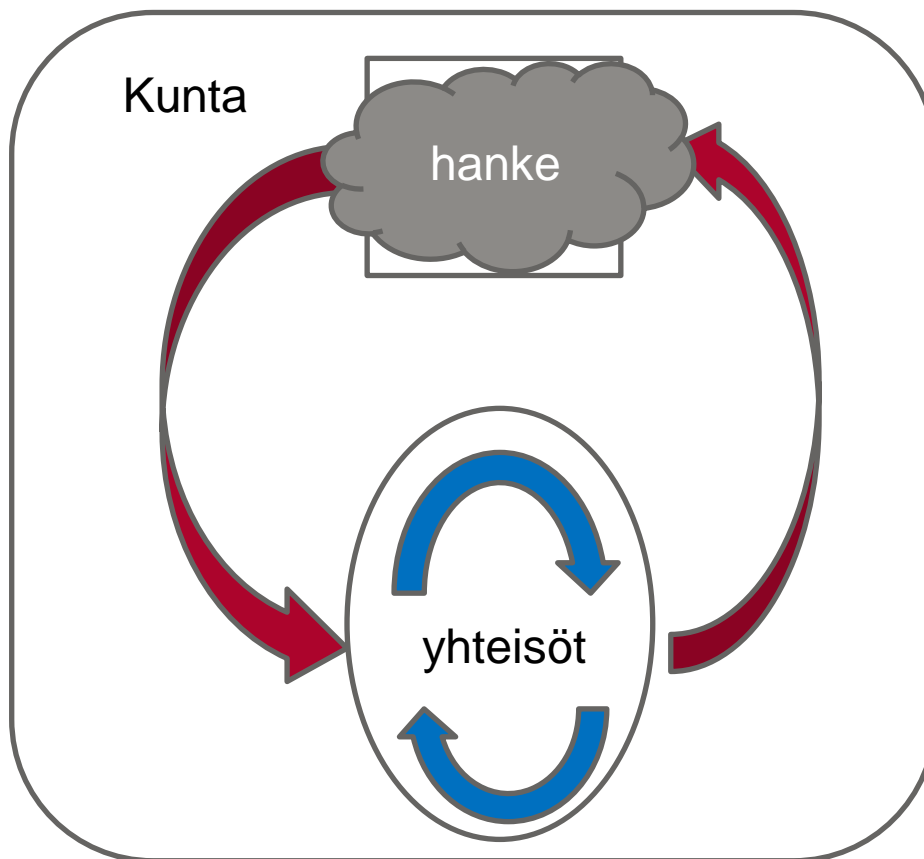
***Kylien ja kuntalaisten näkökulmasta*** kunta on kumppani, jolla on merkitystä yhteisten intressien ja tavoitteiden toteuttamisen kannalta.

***Kuntaorganisaation näkökulmasta*** uudet kumppanuudet – esimerkiksi hankkeissa – puolestaan edellyttävät vahvaa yhteisöllisyyttä.

Jälkimmäinen argumentti on litin kuntastrategiaan muotoillun kunta-kylä -suhteen tärkein peruste.



## Yhteisö- ja kumppanuuspääoman keskinäisriippuvuus



litin tapauksessa  
kunta edellyttää  
kehittämisessä  
kyliltä vasta-  
vuoroista  
kumppanuutta



## Palvelut sosiaalisen pääoman hallinnan keskiössä

---

”Pyritään säilyttämään itsemääräämisoikeus, paikallisuus ja aktiiviset kylät. Voidaan itse päättää palvelujen järjestämisestä, koulujen ja terveydenhuollon palveluista.” (Haastatellun vastaus kysymykseen, mitä itsenäisyyden myötä pyritään säilyttämään.)

”Palvelujen turvaaminen ei ole liitoskeskusteluissa neuvoteltavissa.” (Haastateltu iittiläinen kuntapäättäjä.)

”Säilytetään valta päättää itse omasta palvelurakenteesta ja siitä, miten palvelut kuntalaisille laadukkaimmin mutta samalla taloudellisimmin tuotetaan.” ”Itsenäisyyden myötä säilytetään myös kulttuurisia ja henkisiä ulottuvuuksia, mutta liitostilanteessa ovat konkreettiset asiat päällimmäisinä.” (Haastateltu iittiläisvaikuttaja.)



## 5. Loppukeskustelu

---

Paikallisen hallinnan instituutiona kunnat ovat kautta historiansa sekä hyödyntäneet että hyötyneet yhteisöpääomasta. Identiteettiresursseilla on vahvat ja vaikuttavat historialliset juuret.

Kunta on vahva paikallinen toiminnallinen auktoriteetti ja juuri kuntapalvelujen kautta se voi vaikuttaa paikallisen sosiaalisen pääoman rakentumisen keskeisiin osatekijöihin, kuten sosiaalisiin luottamusrakenteisiin.



## Identiteettiresurssien perustat ja käyttö kunnan kehittämisskursseissa

”**litti ollut rajapitäjä**, tässä on ollut idän ja lännen välinen raja, valtakunnan raja, savolaisten ja hämäläisten välinen heimoraja. Täällä ei ole voinut kumarrella mihinkään suuntaan, vaan täällä on ollu pakko yrittää selvitä vaan ihan **omillansa**”. (Haastateltu.)

”Täällä litissä on **omillaan** pärjätty hyvin”, ”Uskomme vakaasti, että **litti selviää itsenäisenä kuntana** samoilla toimilla kuten tähänkin **asti**.” (Kuntarakenneuudistusta koskevia litinseutu-lehden lukijapalautteita helmikuussa 2012.)

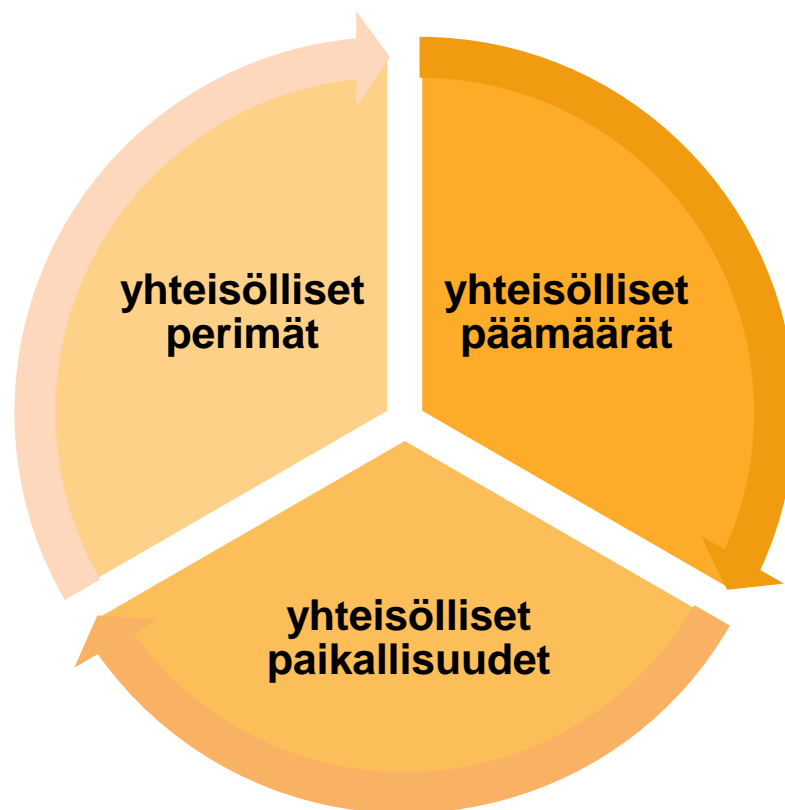
”**Kyliä ja paikallisuutta** on tuettava, sekä vahvistettava. Kunta tulee nähdä kaksitasoisena: yhtenä kokonaisuutena, sekä samalla osastensa summana (osaset Kausala & kylät), ei vastakkainasettelua, vaan osasten täysvaltaisuuden tunnustamista.” (Kyselyyn vastannut vapaamuotoisessa kommentissaan.)





## Identiteettiresurssien perustat ja käyttö kunnan kehittämisskursseissa

---



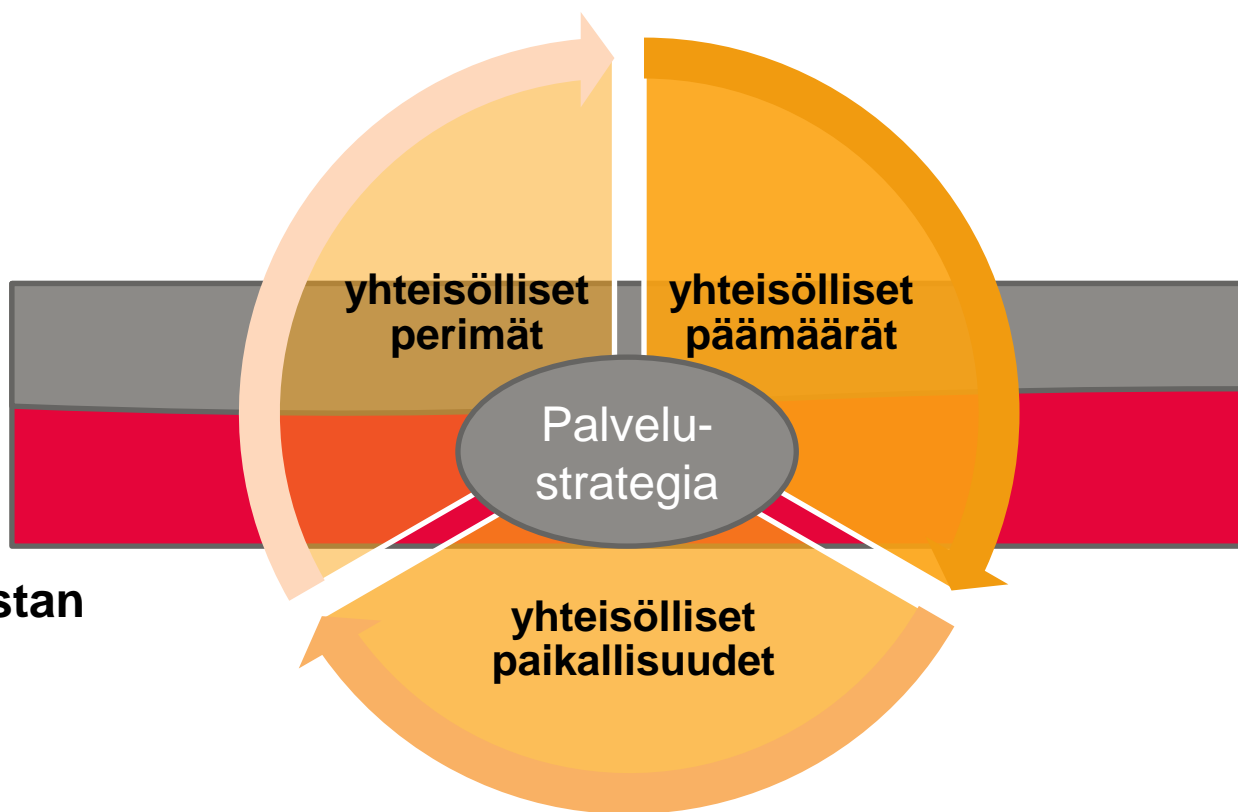


## Identiteettiresurssien perustat ja käyttö kunnan kehittämiskursseissa – case palvelut

Palvelujen kehittämistä koskeva keskustelu asettuu olemassa olevaan identiteettiperustaan, ja sen kolme ulottuvuutta vaikuttavat arvovalintoihin ja päätöksiin kunnassa.

**Ulkoiset muutosvoimat virittävät identiteettiperustan vastavoimien luomiseen.**

vrt. palvelurakennemuutos!





## Johtopäätöksiä muutoskestävyyden näkökulmasta

---

Paikallinen muutoskestävyys (resilienssi) voidaan määritellä yhteisöjen ja organisaatioiden kyvyksi:

- 1) **sopeutua** ulkoisiin muutosvoimiin (ulkoisin ehdoin) ja **sopeuttaa** niitä (omin ehdoin) omaan toimintaan sekä
- 2) vastata ja **osallistua** näihin muutoksiin **innovatiivisesti**.



## Johtopäätöksiä muutoskestävyyden näkökulmasta

---

litin tapaustutkimuksen kautta tulee näkyviin identiteettiresurssien tärkeä merkitys paikallisen muutoskestävyyden kannalta.

Identiteettiresursseja käytetään ensinnäkin muutokseen *sopeutumisessa* ja muutoksen *vakauttamisessa*. Toisaalta ne toimivat voimavaroina pyrittäessä *vaikuttamaan* muutokseen innovatiivisesti, omista arvolähtökohdista.



## Johtopäätöksiä muutoskestävyyden näkökulmasta

---

Menestyksenkäs kunnan strateginen kehittäminen näyttää edellyttävän sekä omaan identiteettiperustaan että toimintaympäristön kysyntään ja muutospaineisiin nojaavien tulkintojen jatkuvaa yhteensovittamista.

Kuntamuutostilanteessa korostuu arvoperustainen poliittinen keskustelu ja päätöksenteko. Toisaalta kuntamuutostilanne nostaa vahvasti esiin myös tunteet.



## Kiitos mielenkiinnosta!

